

یادگار دیرین

آیین‌ها، مراسم و باورهای مذهبی - سنتی زرتشتیان ایران

پژوهش و نگارش کورش نیکنام

گاه شماری سنتی زرتشتیان جایگاه آتش سفره‌های مراسم سنتی

بهشت و دوزخ نماز و نیایش پیوند زناشویی و اروسی آیین درگذشتگان و پیرسه

جشن‌ها و خوراکی‌های مذهبی - سنتی

فهرست

	۱۵۸	جشن آتشگاه	۶۸
	۱۶۰	جشن آتشگاه	۶۸
	۱۶۱	جشن آتشگاه	۶۸
	۱۶۲	جشن آتشگاه	۶۸
	۱۶۳	جشن آتشگاه	۶۸
	۱۶۴	جشن آتشگاه	۶۸
	۱۶۵	جشن آتشگاه	۶۸
	۱۶۶	جشن آتشگاه	۶۸
	۱۶۷	جشن آتشگاه	۶۸
۹		پیشگفتار	
		فرهنگ سنتی	
۱۳		گاه شماری سنتی	
۱۳		آمشاسپندان	
۱۶		دو گوهر همزاد	
۲۰		جایگاه آتش	
۲۳		بهشت و دوزخ	
۲۹		آیین‌ها و آداب سنتی	
۳۳		زایش	
۳۳		هودرو	
۳۴		جایگاه مراسم سنتی	
۳۶		سفره مراسم سنتی	
۳۹		جشن خوانی	
۴۴		نماز و نیایش	
۴۹		نیایشگاه	
۵۲		۱) نیایشگاه پیر هریشت	۱۶۱
۵۳		۲) نیایشگاه ستی پیر	۱۶۱
۵۴		۳) نیایشگاه پیر سبز (چک چک)	۱۶۱
۵۹		۴) نیایشگاه پیر نارستانه	۱۶۱
۶۲		۵) نیایشگاه پیر بانو	۱۶۱
۶۳		۶) نیایشگاه پیر نارکی	۱۶۱
۶۴		۷) نیایشگاه شاورهرام ایزد	۱۶۱

	جشن های ماهیانه
۱۵۷	
۱۵۷	(۱) جشن فروردین گان
۱۵۸	(۲) جشن آردیبهشت گان
۱۶۰	(۳) جشن خُوردادگان
۱۶۱	(۴) جشن تیرگان
۱۶۴	(۵) جشن آمدادگان
۱۶۴	(۶) جشن شهریورگان
۱۶۵	(۷) جشن مهرگان
۱۷۱	(۸) جشن آبان گان
۱۷۳	(۹) جشن آذرگان
۱۷۴	(۱۰) جشن دیگان
۱۷۵	(۱۱) جشن بهمن گان
۱۷۵	(۱۲) جشن اسفندگان

۶۷	سدره پوشی
۷۵	پیوند زناشویی
۷۶	(۱) خواستگاری
۷۹	(۲) نامزدی
۸۲	(۳) گواه گیری
۹۱	(۴) جشن اروسی
۹۶	(۵) پاتختی
۹۸	آیین نوزودی
۱۰۱	آیین درگذشتن
۱۰۵	(۱) رسم خاکسپاری
۱۰۷	(۲) آداب روز سوم
۱۰۸	(۳) آیین بامداد روز چهارم
۱۰۹	(۴) مراسم سی روزه، روزه، سال
۱۱۰	آیین درگذشت اشوزرتشت
۱۱۱	پُرسه همگانی

جشن ها

۱۱۳	جشن های سالیانه
۱۱۳	(۱) نوروز
۱۱۳	(۱-۱) پیدایش نوروز
۱۱۴	(۲-۱) پنجه کوچک و پنجه بزرگ
۱۱۸	(۳-۱) خوراکی های سنتی
۱۱۸	(۲) گاهنبار
۱۳۰	(۱-۲) گاهنبار میدیوزرم
۱۴۰	(۲-۲) گاهنبار میدیوشهم
۱۴۱	(۳-۲) گاهنبار پیته شهیم
۱۴۱	(۴-۲) گاهنبار ایاترم
۱۴۲	(۵-۲) گاهنبار میدیاریم
۱۴۲	(۶-۲) گاهنبار همس پت میدیم
۱۴۲	(۳) شب چله
۱۴۶	(۴) جشن سده
۱۴۸	

پیشگفتار

فرهنگ و باورهای سنتی هر قوم و ملتی، گنجینه ارزشمندی از فرهنگ، هنر و اخلاق مردم آن مرز و بوم است که به مرور زمان و اندک‌اندک در رفتار مردم شکل گرفته است و پس از فراز و فرودهای فراوانی در گذر زمان، اکنون از آن بهره‌گیری می‌شود.

فرهنگ و رفتارهای سنتی مردم هر قوم چنانچه به‌درستی از نسلی به نسل دیگر نرسد، فراموش خواهد شد یا در برابر هجوم فرهنگ‌های بیگانه و تازه‌وارد دستخوش دگرگونی‌های ناهمگون خواهد شد که هویت فرهنگی نیاکان را خدشه‌دار خواهد کرد.

سنت و فرهنگ درخشان و پرآوازه مردم ایران که تداوم فرهنگ و باورهای ارزشمند و دیرینه این سرزمین کهنسال است، گنجینه‌ای از آداب و رسوم، سنت‌ها، دانش و بینش نیاکان فرهیخته ایرانی ما است که از زمان‌های گذشته تاکنون به آرامی شکل گرفته است.

فرهنگ و باورهای سنتی **مزدیسنان**^۱ که برخاسته از درون فرهنگ دیرینه این قوم کهنسال است، در پیوستگی سنت‌ها و آداب و رسوم اکنون مردم ایران جایگاه مؤثر و برجسته‌ای داشته است.

آموزگار و اندیشمند ایرانی، زرتشت از زمانی که مردم جهان را به یکتایی و مزداپرستی فراخواند، اخلاق و کردار نیکو و شایسته‌تری در سنت و آیین‌های مردم ایران بنیاد گذاشته شد و پس از آن باورهای اخلاقی، ارزش‌های نیک انسانی، ملی و دینی در فرهنگ و باورهای سنتی مردم ایران پویا و گسترده شد که بسیاری از آنها نیز هم‌اکنون در باورهای سنتی مزدیسنان همچنان آشکار است.

۱- از زمانی که زرتشت، خدای یکتای اندیشه خود را اهورامزدا نامید، مردم جهان را به ستایش خدای یکتا (مزدا) فراخواند. «مزدیسناوهی» سرودی در نیایش روزانه زرتشتیان است که در آن همواره به آنان سفارش می‌کند تا مزدا را ستایش کنند. واژه یسنه و یسنا در اوستا به معنی ستایش کردن و درود فرستادن است و پیروان اندیشه زرتشت، مزدیسنان نیز نام گرفته‌اند.